

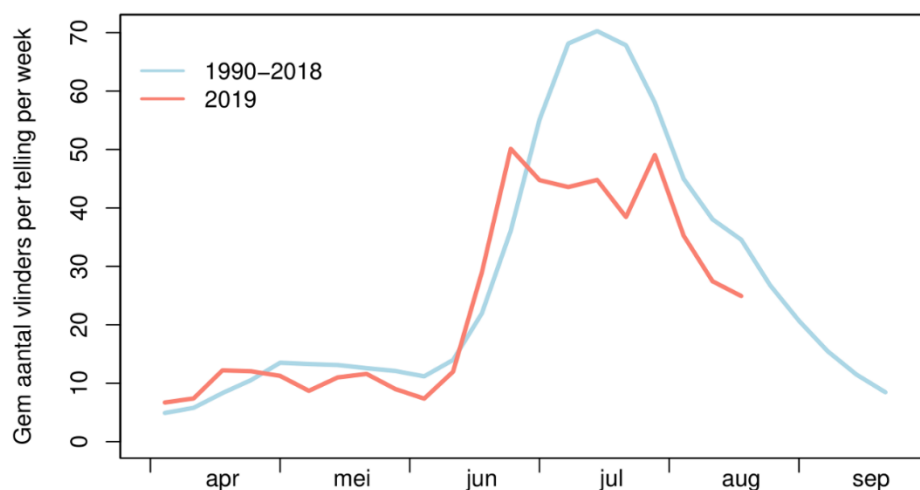
Meetnet vlinders

Augustus 2019

Beste teller,

Gelukkig is augustus een stuk minder heet dan juli (al zou het de komende dagen best nog wel warm kunnen worden). Vaak prima telweer dus. Met op sommige plekken veel (trek)vlinders, en op andere plekken juist weinig.

Aantal vlinders

Het aantal vlinders is deze zomer (zoals al gevreesd na de droogte van 2018) veel lager dan normaal. Veel soorten deden het (veel) slechter dan andere jaren. Vooral op de droge zandgronden werden heel weinig vlinders gezien. In delen van West- en Noord-Nederland vlogen eind juli en begin augustus wel ineens veel distelvlinders en atalanta's. Die veroorzaken het kleine piekje in de rode lijn. Leuk natuurlijk, maar het voelde toch niet echt als een compensatie voor het gemis.

Op de heide dreunde de droogte van vorig jaar nog het sterkst door. Vooral het schapengras bleek zwaar te lijden gehad te hebben. En laat dat nu juist een van de belangrijkste waardplanten zijn voor heivlinder, kommavlinder en kleine heivlinder. De rupsjes hadden dus weinig of niets te eten dit voorjaar. Alles wijst er dan ook al op dat 2019 een rampjaar gaat worden voor deze (en andere) vlinders van de heide.

Het journaal toonde beelden van paars bloeiende heide. En dat klopt ook: de heide die vorig jaar niet is doodgegaan (vaak meer dan 50% van de heide) die bloeit nu. Dus nectarkroegen zijn niet nodig. En het schapengras zal wel terugkomen, maar of het genoeg en op tijd is voor onze heidevlinders zullen we gaan zien.

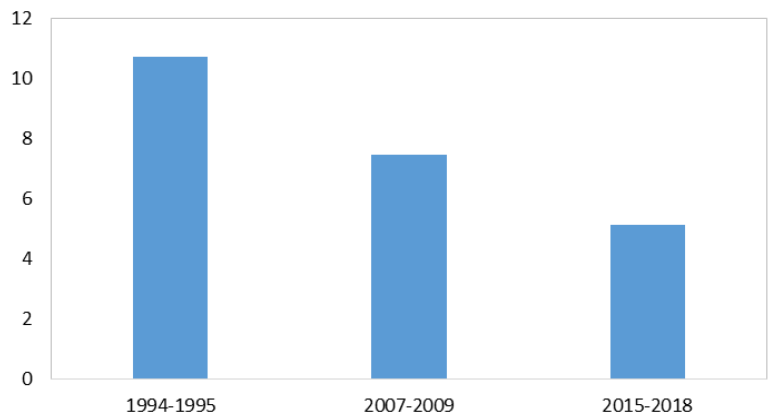

Nectarplanten

De monitoringroutes van het Landelijk Meetnet Dagvlinders bereikten vanaf 1992 een landelijke dekking. Gedurende de eerste jaren werd naast de vlinders ook het aanbod van bloemen langs vlinderroutes geteld. Vooral van de jaren 1994 en 1995 waren veel tellingen beschikbaar. In 2007 en 2008 zijn de bloementellingen herhaald na een oproep daartoe onder de tellers. Na die tijd zijn de tellingen op een laag pitje voortgezet tot de start van het project Mijn Berm Bloeit, toen de tellers weer werden gestimuleerd om naast de vlinders ook weer de bloemen te tellen. Dit heeft geleid tot 4214 tellingen van het bloemenaanbod verspreid over alle delen van het land. Bloementellingen zijn uitgevoerd op 567 verschillende routes, waarvan er 325 meerdere jaren werden geteld.

Het totale bloemenaanbod vertoonde landelijk een daling tussen 1994-1995 en 2007-2008 en een stijging daarna. Over de hele periode gezien trad er daarmee geen verandering in het bloemenaanbod op. De set van langjarig getelde routes liet dat beeld ook zien. In de Amsterdamse Waterleidingduinen kwam er wel een aanhoudende daling van de bloemenrijkdom naar voren: deze bedroeg maar liefst 91%! Deze was te wijten aan de overbegrazing door damherten, waardoor er nauwelijks bloemen tot bloei kwamen.

Distels: gemiddeld aantal bloeiwijzen per 50 m

Voor afzonderlijke bloemgroepen weken de ontwikkelingen niet duidelijk af van die van het totale bloemenaanbod, met uitzondering van de voor dagvlinders belangrijke bloemgroep van de distels. Van de wilde planten weten we uit het Landelijk Dagvlinderproject uit de jaren '80 dat distels het meest worden bezocht, met de Akkerdistel als meest bezochte soort. Landelijk was er sprake van een flinke daling: in de jaren 2015-2018 waren er 47% minder distels langs vlinderroutes dan in 1994-1995.

Michiel Wallis de Vries

Tellersdag om de twee jaar

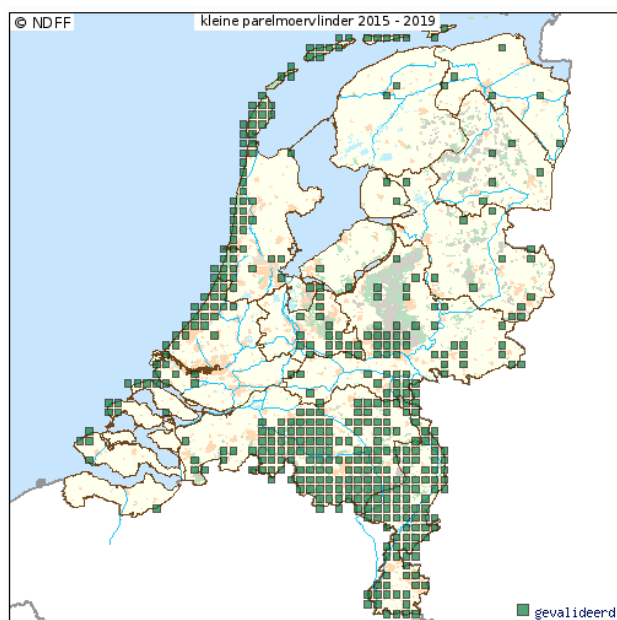
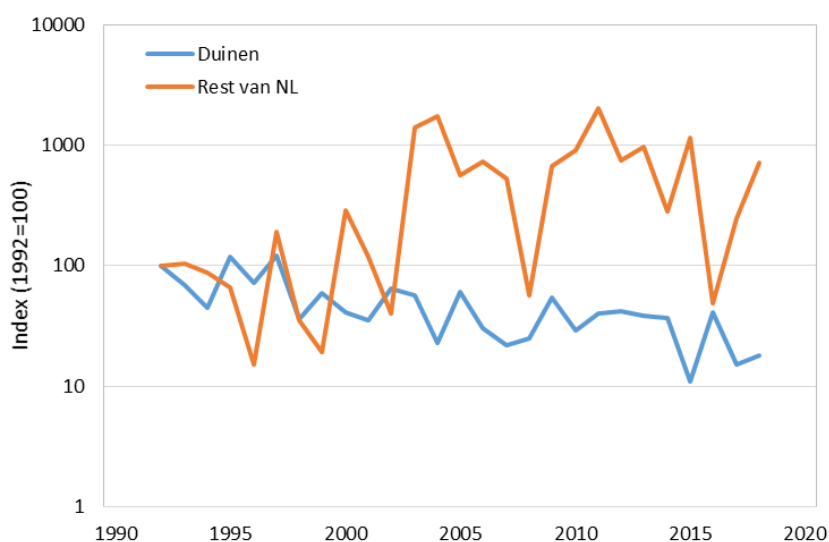
Vorig jaar hebben we in oktober een tellersdag gehouden in Culemborg. Het was een enorm succes. We hebben daarom besloten dit vaker te doen, en wel om de twee jaar. Dit najaar zal er dus geen tellersdag zijn, maar in de herfst van 2020 gaan we het weer organiseren. Via de nieuwsbrief ontvangt u tijdig informatie.

Kleine parelmoervlinder

Bij het begin van het meetnet kwam de kleine parelmoervlinder alleen voor in de duinen. Maar na de eeuwwisseling werd hij steeds vaker in het binnenland gezien, vooral in Limburg en Brabant. En inmiddels komt hij ook verder naar het noorden steeds meer voor.

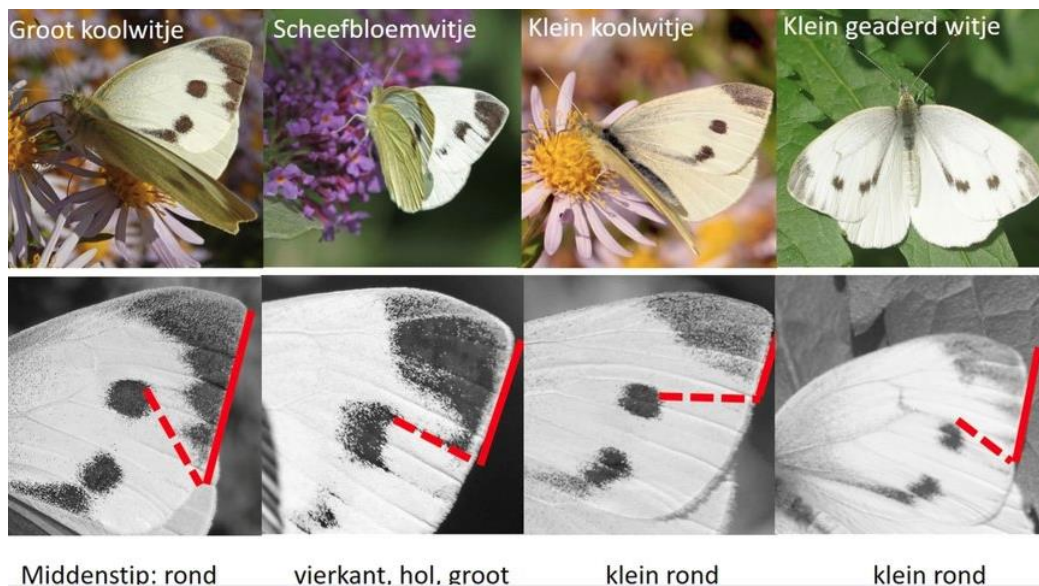
Ook in het meetnet kunnen we deze ontwikkeling oppikken. In de duinen lopen de aantallen langzaam achteruit met gemiddeld zo'n 5% per jaar. Dat lijkt niet zo veel, maar vergeleken met 1992 gaat het dan wel om 75% minder vlinders. In het binnenland is de trend juist stijgend, en zijn er al gauw tien keer zoveel vlinders als in de jaren negentig.

Overigens vliegt nog steeds het grootste deel van de kleine parelmoervlinders in de duinen, simpelweg omdat de dichtheden daar in het algemeen veel hoger zijn. Maar we zijn niet meer heel ver weg van het kantelpunt waarna de binnenlandse populatie groter wordt dan die aan de kust.

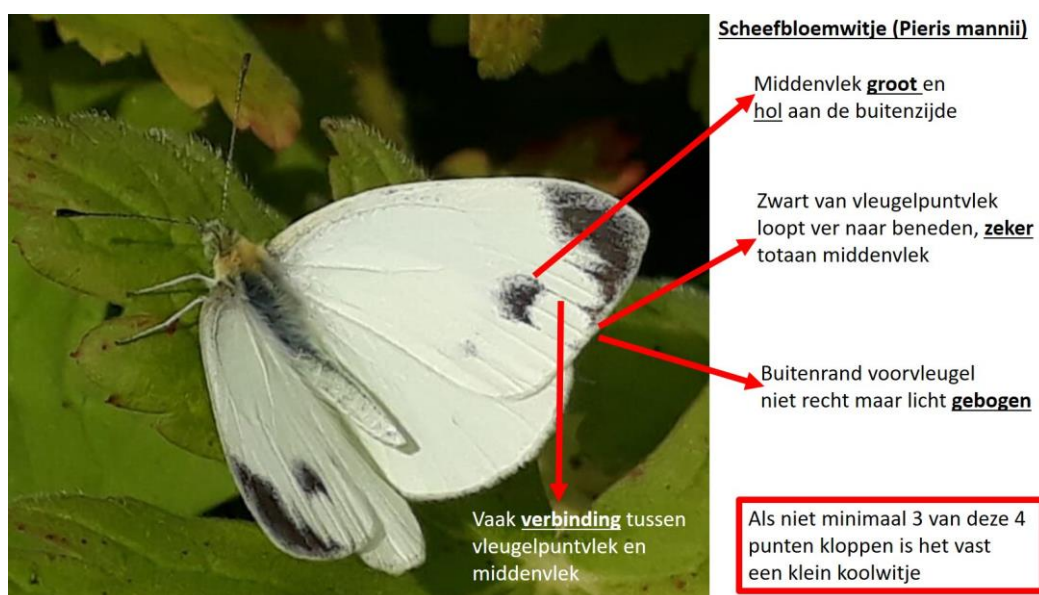

Scheefbloemwitje

Of we het nu leuk vinden of niet: we hebben er een witje bij, en die breidt zich steeds verder over Nederland uit. Als teller moet u eigenlijk overal rekening houden met het scheefbloemwitje, hij kan er zo maar tussen zitten. Maar ze zijn vaak moeilijk te herkennen. Daarom even het overzicht over de belangrijkste verschillen tussen die vier witjes:

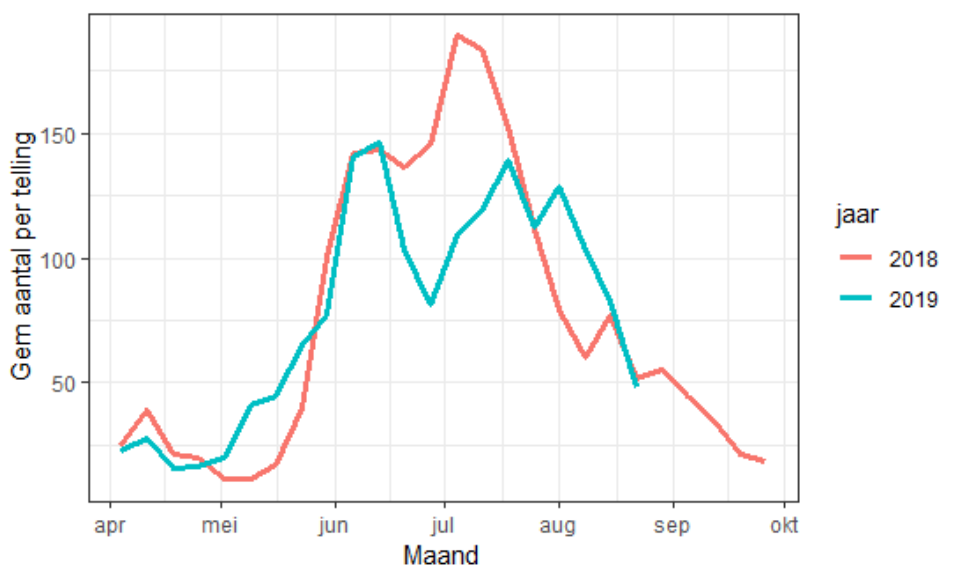
En nog even in detail: waar moet je op letten bij een scheefbloemwitje:

Met dank aan Kars Veling voor het maken van deze determinatiehulp.

Hommels

De grafiek laat het gemiddeld aantal hommels per telling zien in 2018 en 2019. Opvallend dit jaar is de dip eind juni, al herstelde het aantal hommels zich daarna weer. Wel zijn er dit jaar iets minder hommels geteld dan vorig jaar, vooral in juli.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders
Chris van Swaay
José Kok, Kars Veling en Kim Huskens
Tel.: 0317 467346
meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.